

NUORTEN SYRJÄYTYMINEN JA SOSIAALITYÖN KEI- NOT SYRJÄYTYMISEN EHKÄISYSSÄ

Hanna-Leena Pietilä
Kandidaatintutkielma
Sosiaalityö
Avoin yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Jyväskylän yliopisto
Tekijä Hanna-Leena Pietilä	
Työn nimi Nuorten syrjäytyminen ja sosiaalityön keinot syrjäytymisen ehkäisyssä	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2023	Sivumäärä 26
Tiivistelmä <p>Nuorten syrjäytyminen on merkittävä ongelma Suomessa. Esimerkiksi muutokset elinoloissa ja erilaiset vaikeudet nuoren elämässä voivat johtaa syrjäytymiseen. Tutkielmassa tarkasteltiin nuorten syrjäytymistä ja etsittiin keinoja sen ehkäisemiseksi. Sosiaalityöllä on käytännön työelämässä tärkeä tehtävä tunnistaa niitä ryhmiä, jotka ovat alttiita syrjäytymiselle ja löytää keinoja puuttua ongelmallisiin tilanteisiin varhaisessa vaiheessa.</p> <p>Tässä tutkielmassa tuotettiin tietoa nuorten syrjäytymisestä. Tutkimus toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Tutkimusaineisto koostuu neljästä kotimaisesta ja kahdesta kansainvälisestä tutkimuksesta. Aineiston valinta toteutettiin noudattamalla aineistolle asetettuja kriteerejä. Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, jonka avulla etsittiin tietoa tutkimuskysymyksiin, tiivistettiin valittu aineisto ja muodostettiin tutkielmassa esitetyt tutkimustulokset. Tutkielmassa vastaan tutkimuskysymyksiin mitkä asiat aiheuttavat nuorten syrjäytymistä ja millaisia keinoja sosiaalityöllä on ehkäistä nuorten syrjäytymistä.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan nuorten syrjäytymiseen johtavat keskeiset syyt löytyvät nuoren puutteellisesta kasvu- ja kehitysympäristöstä, vahingollisista elämäntavoista sekä alisuoriutumisesta. Sosiaalityön näkökulmasta syrjäytymisen ehkäisyyn on olemassa erilaisia keinoja. Erityisen tärkeää olisi panostaa ennaltaehkäisevään työhön ja matalan kynnyksen palveluihin. Huomioon tulisi ottaa nuoren elämä kokonaisvaltaisesti.</p> <p>Syrjäytyminen on vakava yhteiskunnallinen ongelma, johon sosiaalityön tulisi panostaa ja kohdistaa resursseja. Erityisesti ennaltaehkäisevään sosiaalityöhön tulisi panostaa, koska syrjäytymistä voidaan osittain pitää lapsuuden ja nuoruuden ongelmien jatkumona. Nuorille tulisi olla tarjolla matalan kynnyksen palveluja, joihin on helppo hakeutua. Tärkeää olisi huomioida, että nuori voi päästä irti syrjäytymisen ongelmasta, jos saa tarvitsemaansa ohjausta, apua ja tukea. Tässä sosiaalityöllä on tärkeä tehtävä.</p>	
Asiasanat nuoret, syrjäytyminen, sosiaalityö	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius	
Muita tietoja Ohjaaja YTM Mira Välimaa	

TAULUKOT

Taulukko 1. Syrjäytymistä aiheuttavat asiat I.....	13
Taulukko 2. Syrjäytymistä aiheuttavat asiat II.	15
Taulukko 3. Syrjäytymistä aiheuttavat asiat III.	17
Taulukko 4. Yhteenveto tutkimustuloksista.	23

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	NUORET SOSIAALITYÖN ASIAKKAINA	3
2.1	Nuoruusiän kasvu ja kehitys.....	3
2.2	Säröjä hyvinvoinnissa.....	4
2.3	Nuorten kanssa tehtävä sosiaalityö.....	5
3	SYRJÄYTYMINEN YHTEISKUNNALLISENA ONGELMANA	7
4	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTTAMINEN.....	9
4.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset.....	9
4.2	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus.....	9
4.3	Tutkimusprosessin kuvaileminen	10
4.4	Tutkimusaineiston valinta, käsittely ja analysointi.....	11
4.5	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	12
5	TUTKIMUSTULOKSET	13
5.1	Syrjäytymistä aiheuttavat tekijät.....	13
5.1.1	Nuoren kasvu- ja kehitysympäristö	13
5.1.2	Vahingolliset elämäntavat ja alisuoriutuminen.....	15
5.2	Sosiaalityön keinot syrjäytymisen ehkäisyssä	17
5.2.1	Ennaltaehkäisevä sosiaalityö	19
5.2.2	Nuoren lähisuhteiden vahvistaminen.....	19
5.2.3	Verkostojen välinen yhteistyö ja palvelujen saatavuus	20
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	22
7	POHDINTA.....	24
	LÄHTEET	27

LIITTEET

Liite 1. Aineiston keruu- taulukko

Liite 2. Tutkimuksen lopulliset aineistot- taulukko

1 JOHDANTO

”Yksikin syrjäytynyt nuori on liikaa. Nuoriin panostaminen on jokaisen etu, eikä yhteiskunnalla ei ole varaa menettää yhtäkään nuorta. Jokainen elämä on arvokas!” (Uusi Suomi 2020.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2019) mukaan nuorten hyvinvointi on parantunut 2000- luvun Suomessa, mutta nuorten syrjäytyminen on edelleen vakava ongelma. Erilaiset asiat, kuten muutokset elinoloissa vaikuttavat vahvasti nuoreen ja lisäävät syrjäytymisen riskiä. Sosiaalityön ammattilaisten tulisi käytännön työssä kiinnittää erityistä huomiota nuoriin, joilla on vaikeuksia elämäntilanteessaan, koska erilaiset vaikeudet altistavat syrjäytymiselle.

Tässä kandidaatintutkielmassa tutkin mitkä asiat aiheuttavat nuorten syrjäytymistä ja millaisin keinoin sosiaalityössä voidaan ehkäistä syrjäytymistä. Nuorten pahoinvointi on yhteiskunnassamme lisääntynyt ja syrjäytymisestä on tullut yhä vakavampi nuorten elämään vaikuttava ongelma. Syrjäytymisen kierre ei edes tuen avulla välttämättä katkea, jolloin ongelmat jatkuvat yhä aikuisiässä aiheuttaen esimerkiksi yksinäisyyttä ja työttömyyttä. Aiheen tutkiminen tuottaa tärkeää tietoa käytännön sosiaalityölle, koska esimerkiksi Juppi (2011) on tutkimuksessaan tuonut esille, että sosiaalityö on yksi tärkeimmistä toimijoista syrjäytymisen ehkäisyssä. Myrskylä (2012, 2) puolestaan painottaa, että syrjäytymistä tulee tutkia, jotta voidaan puuttua sitä aiheuttaviin syihin. Käytännön työssä tärkeää on tiedostaa, keitä syrjäytyneet nuoret ovat ja mitä syrjäytyminen on ilmiönä. Lisäksi tärkeää on tunnistaa nuorten keskuudessa niitä ryhmiä, joilla on riski syrjäytyä.

Tässä tutkielmassa nuori on iältään 16-29- vuotias. Nuoruusiän rajausta liittyy niin valittuun tutkimusaineistoon kuin nuorisolain määrittelyyn siitä, että nuori on iältään alle 29- vuotias (Nuorisolaki 1285/2016). Nuorten syrjäytymistä tässä tutkielmassa tutkin eri näkökulmista, kuten esimerkiksi kasvu- ja kehitysympäristön, vahingollisten elämäntapojen sekä koulutuksen näkökulmasta.

Tämän kandidaatintutkielman keskeiset käsitteet ovat nuoret sosiaalityön asiakaina sekä syrjäytyminen yhteiskunnallisena ongelmana. Keskeiset käsitteet liittyvät tutkittavaan ilmiöön ja ovat teoreettisen taustatiedon kannalta olennainen osa tutkimusta. Tutkimustulosten esittämisen kannalta lukijalle on kerrottava, millaisiin asioihin nuorten syrjäytyminen liittyy ja millainen yhteiskunnallinen ilmiö syrjäytyminen on. Pääpaino teoriaosuudessa on tuoda esille nuoruusiän kehityksen haasteita, koska erilaiset haasteet altistavat syrjäytymiselle ja teoria on näin yhteydessä tämän tutkielman tutkimustuloksiin.

Tutkimustehtäväni on koota yhteen tietoa nuorten syrjäytymisestä. Tutkielmani tarkoituksena on tuottaa sosiaalityössä tarvittavaa tietoa nuorten syrjäytymisestä, koska tiedon avulla voidaan käytännön työssä ymmärtää paremmin syrjäytymisen ilmiötä ja ennaltaehkäistä syrjäytymiseen johtavia syitä. Kandidaatintutkielman tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitkä asiat aiheuttavat nuorten syrjäytymistä?
2. Millaisia keinoja sosiaalityöllä on ehkäistä nuorten syrjäytymistä?

Toteutan tämän kandidaatintutkielman kuvailevana kirjallisuuskatsauksena ja tutkimusmetodiksi valitsin narratiivisen yleiskatsauksen. Narratiivisen yleiskatsauksen avulla tiivistän ja kokoan yhteen aiemmin tutkittua tietoa nuorten syrjäytymisestä.

Kandidaatintutkielmaan olen valinnut tutkimusaineiston tiettyjen kriteerien mukaan. Aineistossa tuli tarkastella ajankohtaisesti nuorten syrjäytymiseen johtavia syitä tai syrjäytymisen ehkäisemisen keinoja. Aineiston tuli olla vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli, väitöskirja tai lisensointityö. Lisäksi koko tekstin tuli olla saatavilla verkossa tai oman kunnan kirjastosta. Tutkimusaineistooni valitsin sekä kotimaista että kansainvälistä tutkimustietoa. Valitun aineiston perusteella tuotan tutkielmassani monipuolista tietoa nuorten syrjäytymisestä ja sosiaalityön keinoista nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

2 NUORET SOSIAALITYÖN ASIAKKAINA

2.1 Nuoruusiän kasvu ja kehitys

Tässä tutkielmassa tarkastelen nuorten syrjäytymistä. Tutkielmassa olennaista on perehtyä nuoruusikään elämänvaiheena, koska nuoruusikä on muutosten ja valintojen aikaa, jolloin myös syrjäytymisen riski on suuri. Nurmen, Ahosen, Lyytisen, Pulkkinen ja Ruoppilan (2006, 124) mukaan nuoruusikä on psyykkisten ja fyysisten muutosten aikakausi, jossa ihminen siirtyy lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruusikä alkaa murrosiästä ja päättyy aikuisuuteen.

Nuoruusiässä erilaiset muutokset luovat pohjan nuorten hyvinvoinnille. Tänä aikana nuori muun muassa sopeutuu kasvun muutoksiin ja irrottautuu huoltajistaan. Nuoren ihmisen ajattelu kehittyy ja nuoreen kohdistuu erilaisia odotuksia niin sosiaalisten tekijöiden kuin yhteiskunnan rakenteidenkin puolesta. Nuoruusiässä ihminen ohjaa itse yhä enemmän omaa kehitystään ja tekee omia valintojaan, joiden kautta hän antaa suuntaa elämälleen. (Nurmi ym. 2006, 125.)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2019) mukaan nuoren kasvu- ja kehitysympäristöllä on suuri merkitys hyvinvointiin ja terveyteen, koska nuoruuden elinolot, terveystottumukset ja opitut tavat vaikuttavat nuoreen koko elämän ajan. Vanhempien taloudellinen tilanne, sosioekonominen asema, koulutus ja terveydellinen tilanne vaikuttavat suoraan heidän lapsiensa hyvinvointiin. Lämsä (2009, 203) tuo lisäksi esille, että vanhempien ja huoltajien tehtävä on vastata lasten ja nuorten tarpeisiin ja huolehtia heidän kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnistaan. Vanhempien tulee varmistaa lapsen ja nuoren terve ja tasapainoinen kehitys ja kasvu.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2022) mukaan nuoruusiän kehitykseen ja hyvinvointiin vaikuttaa suuresti läheiset ja perhe, joiden kanssa nuori elää. Suhde läheisiin ihmisiin on jatkuvasti altis muutoksille. Nuoren elämään heijastuvat oman

perheen kasautuneet ja kuormittavat tekijät, jotka osaltaan heikentävät nuoren ja hänen perheensä hyvinvointia sekä vaikuttavat alentavasti vanhempien kykyyn huolehtia perheestään. Perheen hyvinvoinnin heikentyminen alentaa merkittävästi nuoren hyvinvointia ja aiheuttaa erilaisia hyvinvoinnin haasteita, joten perheen hyvinvoinnin heikentyessä ulkopuolinen apu ja tuki on tarpeen.

Tutkimukseni näkökulmasta sosiaalityö on avainasemassa silloin, kun perhe tarvitsee ulkopuolista apua ja tukea. Tärkeää on muun muassa tarjota tukea perheen keskinäiseen vuorovaikutukseen. Nurmen ym. (2006, 145–147) mukaan nuoren kehityksessä tärkeä rooli on perheen keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Perheen keskinäinen vuorovaikutus vaikuttaa erilaisiin valintoihin, joita nuori tekee. Mikäli perheen ja nuoren välisessä vuorovaikutuksessa on ongelmia, voi tämä johtaa nuoren ongelmaikäyttäytymiseen tai vastaavasti nuoren ongelmaikäyttäytyminen voi johtaa perheen ja nuoren välisiin vuorovaikutuksen ongelmiin aiheuttaen konflikteja, jotka vaikuttavat negatiivisesti nuoren kehitykseen. Konfliktitilanteissa puutteet vanhemmuuden taidoissa vahingoittavat nuorta, joten tärkeää olisi tarjota vanhemmille tukea kasvatukseen sekä perheelle tukea vuorovaikutukseen.

2.2 Säröjä hyvinvoinnissa

Syrjäytymistä tutkittaessa on tärkeää perehtyä siihen, millaiset asiat aiheuttavat säröjä ja haasteita nuoren hyvinvointiin, koska haasteiden ja säröjen kautta syrjäytymisen riski kasvaa. Nurmen ym. (2006, 150) mukaan nuoruusikä elämänvaiheena on mahdollisuuksien, mutta myös haavoittuvuuden aikaa. Nuoruusvuosina joillekin nuorille kertyy ongelmia, jotka näkyvät ulkopuolisille ihmisille häiriökäyttäytymisenä tai henkisenä pahoinvointina. Useimpien nuorten kohdalla nuoruusvuosien ongelmat vähenvät ja katoavat aikuisuuteen siirryttäessä, mutta osalle ongelmat kuitenkin kasautuvat ja aiheuttavat haasteita hyvinvoinnille ja elämänhallinnalle.

Nuoruusiän keskeisinä kehityshaasteina ovat positiivisen minäkuvan muodostuminen ja kokemus osallisuudesta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2022) mukaan osallisuus on kokemus siitä, että tulee kuulluksi ja saa mahdollisuuden osallistua yhteiskunnan sosiaaliseen toimintaan kuten koulutukseen, työelämään ja vapaa-ajan viettoon. Osallisuuden kokemuksen kautta nuorella on mahdollisuus vaikuttaa yhteiskuntaan ja omaan elämäänsä. Nuoret, joilla ei ole sosiaalista toimintaa, jäävät osallisuuden ulkopuolelle. Osallisuuden kokemus on yksi keskeinen minäkuvaan vaikuttava asia.

Ymmärrän tutkielmassani minäkuvan kehityksen ja osallisuuden olennaisiksi asioiksi, koska varsinkin osallisuuden ulkopuolelle jääminen lisää nuoren riskiä syrjäytyä ja vaikuttaa haitallisesti minäkuvan kehitykseen. Nurmen ym. (2006, 128–135)

mukaan nuoren minäkuvalle pohjaa luovat kasvu, kehitys ja vastuu omasta itsestään. Nuoruusiän tarkoitus on muokata minäkuvaan niin, ettei nuori ole enää niin riippuvainen toisista ihmisistä. Keskeisiä minäkuvaan vaikuttavia asioita nuoruusiässä ovat esimerkiksi ystävien ja muiden ympäröivien ihmisten hyväksyntä ja palaute omasta toiminnasta. Myös erilaiset elämäntapahtumat vaikuttavat minäkuvaan muodostumiseen. Varsinkin stressaavat elämäntapahtumat vaikuttavat minäkuvaan negatiivisesti ja saattavat johtaa kielteiseen käsitykseen itsestään. Kielteiseen minäkuvaan johtavia syitä on esimerkiksi nuoren heikko luottamus omiin kykyihin sekä huono itsetunto. Heikko luottamus omiin kykyihin ja huono itsetunto aiheuttaa vakavimmillaan asioiden välttelemistä, jolloin nuori ei kykene hoitamaan omia asioitaan. Kielteisen minäkuvaan syntyyn vaikuttaa myös nuorten huolenaiheet omasta selviytymisestään, esimerkiksi huoli koulumenestyksestä. Oman selviytymisen huolen lisäksi nuoret kokevat huolta läheisistään ja läheisten selviytymisestä. (Nurmi ym. 20016, 128–135.)

Tutkielmani näkökulmasta tärkeää on tarkastella myös NEET- nuorten ryhmää, koska tähän ryhmään kuuluvat nuoret ovat jääneet kehityshaasteidensa vuoksi työn sekä opiskelun ulkopuolelle ja ovat näin ollen suuressa riskissä syrjäytyä. NEET- nuoret (Not in Employment, Education or Training) ovat ryhmä, jotka eivät opiskele tai ole koulutuksessa, eivät käy töissä eivätkä suorita ase- tai siviilipalvelusta. Koulutuksen ja työn ulkopuolella oleminen voi olla normaalia nuoruutta ja vapaaehtoista (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos 2022), mutta se voi liittyä myös yhteiskunnan rakenteiden puutteeseen, jolloin nuori ei ole tilanteessaan vapaaehtoisesti. NEET- vaiheeseen voi joutua vastentahtoisesti esimerkiksi silloin, jos nuorella on puutteita edistää ja hoitaa omia asioitaan eikä hän ole saanut tilanteeseensa tukea. NEET- nuorten ryhmä on hyvin monimuotoinen ja sen keskuudessa esiintyy monenlaisia olosuhteita ja elämäkokemuksia, jotka kaikki tulisi huomioida työskennellessä nuoren kanssa. (Thompson, Russell ja Simmons 2014, 64, 68.) Nuori voi selvittää NEET-vaiheesta ja sen aiheuttamista ongelmista (Lämsä 2009, 35), mutta pitkittyessään vaihe voi vaikeuttaa työhön tai koulutuksen pariin pääsemistä ja aiheuttaa syrjäytymistä (Thompson ym. 2014, 64).

2.3 Nuorten kanssa tehtävä sosiaalityö

Sosiaalityön tavoitteena on tukea eri tavoin erilaisissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä. Sosiaalityön asiakkaat saattavat kohdata usein erilaisia ongelmia, kuten syrjäytymistä. (Pohjola 2016, 87.) Sosiaalityön palveluilla pyritään aina hoitamaan asiakkaan tilannetta ja asiakkaalle annettavat tukitoimet pyritään suhteuttamaan asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin. Oikeanlainen tuki parantaa asiakkaan toimintakykyä ja kehittää asiakkaan tilannetta. Jokaisen asiakkaan kanssa laaditaan asiakassuunnitelma, johon kirjataan ylös työskentelyn tavoitteet ja asiakkaan sen hetkinen tilanne.

Asiakassuunnitelmaan kirjattavat asiat ovat nuorten kohdalla usein hyvin yksinkertaisia, koska nuorten on hankala suunnitella elämäänsä pitkäjänteisesti. (Aaltonen, Berg ja Ikäheimo 2015, 59–60.)

Sosiaali- ja terveysministeriön (ei pvm.) mukaan nuorten kanssa tehtävä sosiaalityö ehkäisee, vähentää ja poistaa sosiaalisia ongelmia. Sosiaalityötä tehdään rakenteiden, perheiden, yhteisöjen ja yksilöiden tasolla ja se on yhteistyötä asiantuntijan ja asiakkaan kesken. Sosiaalityön perustana on oikeudenmukaisuus ja ihmisoikeudet, joita noudattamalla sosiaalityössä varmistetaan, että myös nuoret, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa, saavat tarvitsemansa avun ja tuen.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2021) mukaan jokaisella nuorella on oikeus yhteiskunnan peruspalveluihin. Sosiaalityötä nuorten kanssa tehdään muun muassa sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa, lastensuojelussa, jälkihuollossa sekä mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Sosiaalityön tukimuotoja ovat esimerkiksi perhetyö, kasvatus- ja perheneuvonta, tukihenkilö- ja perhetoiminta, päihdetyö sekä vertaisryhmätoiminta. Nuorten kanssa tehtävässä sosiaalityössä korostuvat ohjaus ja neuvonta sekä yhteistyö eri toimijoiden kuten koulun kanssa. Sosiaalityön tavoitteena on lisäksi tunnistaa tekijöitä, jotka voivat vaarantaa tai vahvistaa nuoren kehitystä.

Jalosen, Kokkolan, Kaartemon ja Vähämaan (2021, 5) mukaan nuorten syrjäytymisen ehkäisy sosiaalityössä on haastavaa ja se vaatii jokaiselta osapuolelta aktiivisuutta. Haastavaksi syrjäytymisen ehkäisyn tekee lähtökohta, jossa nuoret suhtautuvat osallistumiseensa epäilevästi ja ovat epäaktiivisia. Aktiiviset nuoret pääsevät osallistumaan asioidensa hoitoon, mutta huonossa asemassa olevien nuorten ääni jää kuulumattomiin. Leskelän, Käsmän, Jokirannan, Salosen, Valtakarin, Yli-Kosken ja Määttä (2022, 18) mukaan nuorten epäaktiivinen toimijuus on osittain selitettävissä tunteella, jossa nuori kokee jääneensä järjestelmän ulkopuolelle, eikä koe voivansa vaikuttaa asioihinsa. Sosiaalityössä tulee ymmärtää, että syrjäytyminen ja siihen liittyvät tekijät heijastuvat palvelujärjestelmään, yhteiskuntaan, yhteisöihin sekä nuoren läheisverkostoon.

Aaltosen, Bergin ja Ikäheimon (2015, 72) mukaan nuorten kanssa tehtävän sosiaalityön haasteena on resurssien puute, jonka vuoksi työskentely ei välttämättä ole odotusten ja tarpeiden mukaista. Nuorten kanssa tehtävän sosiaalityön haasteena on lisäksi palveluiden hajanaisuus, jolloin palvelut eivät ole saatavilla samassa paikassa.

3 SYRJÄYTYMINEN YHTEISKUNNALLISENA ONGELMANA

Tutkielmassani tutkin nuorten syrjäytymistä ja sitä aiheuttavia tekijöitä. Tutkielman kannalta tärkeää on tuoda esille tietoa siitä, millainen yhteiskunnallinen ilmiö syrjäytyminen on. Hämäläisen ja Matikaisen (2018, 18) mukaan nuorten syrjäytyminen nähdään erilaisten tulkintojen kautta usein yksilön ongelmana, jota se ei sosiaalityön näkökulmasta kuitenkaan ole. Syrjäytyminen koskettaa koko yhteiskuntaa ja syrjäytymisen syitä voidaan tarkastella useasta eri näkökulmasta. Valitettavan usein nuorten syrjäytymistä tarkastellaan erilaisissa tutkimuksissa yksilön ongelmana ja syyllinen syrjäytymiseen pyritään löytämään vain itse yksilöstä. Todellisuudessa yhteiskunta on suuressa vastuussa syrjäytymisen syntymisestä. Syrjäytymisen synty on koko yhteiskunnan asia ja yhteiskunnalla on vastuu syrjäytymisen ehkäisemisestä.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (2022) mukaan syrjäytymisen syntymiseen liittyy useita erilaisia riskitekijöitä. Erityisesti elämän erilaisissa muutosvaiheissa syrjäytymisen riski on suuri. Yksi näistä elämän muutosvaiheista on nuoruusikä, jolloin ihminen tekee elämänsä kannalta tärkeitä valintoja. Sosiaali- ja terveysministeriö (ei pvm) esittää, että syrjäytyminen on prosessi, jossa yksittäiset nuoren elämää haastavat asiat kasautuvat. Kasautuvat ongelmat kasvattavat syrjäytymisen riskiä ja heikentävät nuoren mahdollisuuksia oman elämän hallintaan.

Jupin (2011, 211–215) mukaan nuorten syrjäytyminen on elämän olosuhteiden ja sosiaalisen taustan aiheuttama ilmiö. Syrjäytynyt nuori asetetaan tutkimuksissa usein kahteen pääasialliseen rooliin. Syrjäytynyt nuori nähdään syrjäytymisen uhrina, mutta myös passiivisena toimijana, joka on itse aiheuttanut tilanteensa. Nuoren syrjäytyminen on yhteiskunnalle taloudellinen rasite ja tästä näkökulmasta syrjäytynyt nuori nähdään yhteiskunnan uhkana. Syrjäytymisen syitä voidaan löytää pahoinvoivasta yhteiskunnasta, jossa sairaudet ja ongelmat heijastuvat nuoriin syrjäytymistä aiheuttaen. Paanasen, Surakan, Kainulaisen, Ristikarin ja Gisslerin (2019,

125) mukaan syrjäytymistä tapahtuu, kun nuori ei saa yhteiskunnalta tarvittavaa apua ongelmiinsa tai apu on riittämätöntä.

Myrskylän (2012, 2) ja Sosiaali- ja terveysministeriön (ei pvm) mukaan syrjäytyminen kuvaa yhteiskunnan huono-osaisuuden muotoja ja on ilmiö, johon liittyy usein laaja ongelmakokonaisuus. Syrjäytyminen vaikuttaa ihmisen osallisuuteen kielteisesti ja aiheuttaa tilanteen, jossa ihminen jää yhteiskunnallisten järjestelmien ja käytäntöjen ulkopuolelle. Yhteiskunnan ulkopuolelle jääminen tarkoittaa, ettei ihmisellä ole yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia. Hämäläisen ja Matikaisen (2018, 16) mukaan vaikutusmahdollisuuksien puute on seuraus yhteiskunnan olosuhteiden ja rakenteiden puutteista. Kaikki yhteiskunnan puutteet heikentävät yhteiskunnan kestävyyttä ja seurauksena yhteiskunta ja sen jäsenet kärsivät yhteenkuuluvuuden ja luottamuksen puutteesta, jolloin syrjäytymisen riski kasvaa. Mitä enemmän syrjäytymistä esiintyy, sen vähemmän esiintyy osallisuutta yhteiskuntaan. Yhteiskunta on tietoinen nuorten syrjäytymisen vakavasta ongelmasta, mutta sen monimuotoisuuden takia syrjäytymisen ehkäisy ei ole yksinkertaista.

Syrjäytyminen on vakava ja todellinen uhka yhteiskunnan jäsenten turvallisuudelle. Yhteiskunnan taloudellisten resurssien puute vaikuttaa omalta osaltaan syrjäytymisen syntyyn, koska resurssien puutteiden vuoksi syrjäytymistä ehkäisevät palvelut ovat riittämättömiä tai ne on kohdennettu väärin. (Juppi 2011, 208, 214.) Syrjäytyminen voi olla myös väliaikainen tila, jonka jälkeen nuori pääsee kiinnittymään yhteiskuntaan uudestaan (Aaltonen, Berg ja Ikäheimo 2015, 17). Noin joka kolmas syrjäytynyt nuori jää pysyvästi syrjäytyneeksi. Syrjäytyneiden nuorten määrä pysyy vuodesta toiseen samana, joka tarkoittaa, että uusia syrjäytyneitä nuoria tulee sitä mukaan, kun toiset pääsevät poistumaan syrjäytymisen tilasta. (Myrskylä 2012, 15–16.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkimustehtäväni on koota yhteen tutkimustietoa nuorten syrjäytymisestä. Tutkimuskysymykseni ovat :

1. Mitkä asiat aiheuttavat nuorten syrjäytymistä?
2. Millaisia keinoja sosiaalityöllä on ehkäistä nuorten syrjäytymistä?

Tutkielmani tarkoituksena on tuottaa sosiaalityössä tarvittavaa tietoa nuorten syrjäytymisestä. Tuottamani tiedon avulla voidaan käytännön sosiaalityössä ymmärtää paremmin syrjäytymisen ilmiötä sekä järjestää jo varhaisessa vaiheessa tarvittavia tukimuotoja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

4.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2015, 259) mukaan kirjallisuuskatsaus tarkastelee aineistoa ja kirjallisuutta, joka on olennaista tiettyyn aiheeseen liittyen. Kirjallisuuskatsaus osoittaa miten tällä hetkellä tehtävä tutkimus yhdistyy aiempiin tutkimustuloksiin ja miten aihetta on tutkittu ennen. Kirjallisuuskatsaustyyppinä on erilaisia ja toteutan oman tutkielmani kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Valitsin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen, koska tässä metodissa valitun aineiston käyttöön ei liity tiukkoja sääntöjä ja näin ollen voin käyttää laajasti valitsemaani aineistoa. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla tarkastelen aikaisempaa tutkimustietoa

nuorten syrjäytymisestä ja siihen johtaneista syistä. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla pystyn tuottamaan tiivistetysti monipuolista tietoa nuorten syrjäytymisestä ja vastaamaan asettamiini tutkimuskysymyksiin.

Kangasniemen, Utraisen, Ahosen, Pietilän, Jääskeläisen ja Liikasen (2013, 291-292, 298) mukaan kuvaileva kirjallisuuskatsaus on aineistolähtöinen tutkimusmenetelmä, joka kokoaa ja kuvailee aikaisempaa tutkimustietoa. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tavoite on kuvailla ilmiötä ymmärrettävästi ja vastata tutkimuksen tutkimuskysymyksiin. Salmisen (2011, 6-7) mukaan kuvailevan kirjallisuuskatsauksen voi toteuttaa eri tavoin integroivalla tai narratiivisella yleiskatsauksella. Narratiivinen yleiskatsaus kokoaa yhteen aiempia tutkimuksia ja tiivistää niitä. Tämän kirjallisuuskatsauksen toteutan narratiivisena yleiskatsauksena.

4.3 Tutkimusprosessin kuvaileminen

Tutkielmani kirjoittaminen on edennyt kuvailevalle kirjallisuuskatsaukselle tyypillisellä tavalla neljän eri vaiheen kautta. Nämä neljä vaihetta ovat Kangasniemen ym. (2013, 292) mukaan tutkimuskysymyksen muodostaminen, aineiston valitseminen, teorian rakentaminen ja tuotettujen tulosten tarkasteleminen. Tutkielmassani tutkimuskysymykset muodostuivat vasta aineiston valinnan jälkeen, mutta toteutuksen alusta alkaen oli kuitenkin selvää, mitä tutkielmassa tutkin ja millaisia tuloksia tutkielmassa haluan saavuttaa.

Kandidaatintutkielman toteutuksen aloitin aiheen, aineiston ja tutkimusmetodin valinnalla. Aiheen valintaan vaikutti yhteiskuntamme nuorten tilanne, oma mielenkiintoni aihetta kohtaan sekä aiheesta löytyneet aineistot. Aineiston valinnan kanssa samaan aikaan tuli pohtia tutkielman teoreettista viitekehystä. Tutkielman toteutuksen kannalta olennaista on, että teoreettinen viitekehys luo lukijalle kuvan tutkittavasta ilmiöstä ja ilmiöön liittyvistä käsitteistä. Aiheen ja aineiston valinnan taustalla pohdin myös tutkimusmetodia, johon valitsin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen.

Tutkielmani keskeiset käsitteet muodostin aineiston valinnan jälkeen. Alustavasti aiheen valinnan jälkeen olin pohtinut, millaisen teorian ympärille viitekehys ja käsitteet muodostuvat, koska teoreettiset valinnat toimivat tutkielman pohjana. Aineiston valinnan ja siihen perehtymisen jälkeen tuli selkeästi esille millaiset käsitteet tämä tutkielma vaatii, jotta saan kokonaiskuvasta selkeän.

4.4 Tutkimusaineiston valinta, käsittely ja analysointi

Kangasniemen ym. (2013, 239) mukaan tutkimuksen aineiston valintaa ohjaavat tutkimuskysymykset. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa aineiston kokoamisen painoarvo on aineistojen sisällössä. Valitun aineiston ja tutkimuskysymysten tulee keskustella keskenään koko tutkimusprosessin ajan. Valitun aineiston tulee myös koko prosessin ajan vastata tutkimuskysymyksiin.

Tutkimusaineiston keräsin luotettavista tietokannoista. Käytettävät tietokannat olivat JYKDOK, Google Scholar, Journal, Janus ja oman kirjaston Vaski Finna. Hakuksinoina käytin nuoret, syrjäytyminen ja sosiaalityö. Kansainvälistä aineistoa etsin hakusanoilla exclusion and young person.

Tutkimusaineistoa löytyi hakuprosessin aikana runsaasti ja tutkijana minun tuli rajata aineistoa. Aineiston keräämisessä oli tietyt aineistovalintakriteerit, joiden mukaan tein rajaukset. Aineistossa tuli tarkastella ajankohtaisesti nuorten (16-29 vuotiaiden) syrjäytymiseen johtavia syitä tai syrjäytymisen ehkäisemisen keinoja. Aineiston tuli olla vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli, väitöskirja tai lisensiaatintyö. Lisäksi koko tekstin tuli olla saatavilla verkossa tai oman kunnan kirjastosta. Tutkimusaihetta kartoittaessani löysin jo ensimmäisen valitsemiani aineiston, joka on Lämsän väitöskirja vuodelta 2009. Lisäksi Jupin vertaisarvioidun artikkelin vuodelta 2011 löysin aiempien opintojeni kautta, koska muistin opinnoissa olleen aineistona artikkeli nuorten syrjäytymisestä. Varsinaisen aineistohaun tein aikavälillä 2012-2022, mutta koska nämä aiemmin löytämäni vanhemmat aineistot olivat niin hyviä, valitsin myös ne mukaan aineistooni. Tutkimusaineistot valitsin käymällä läpi niiden tiivistelmiä ja lopputuloksia. Tärkein aineistonvalinnan kriteeri oli, että pystyn aineiston avulla kertomaan mitkä asiat aiheuttavat nuorten syrjäytymistä ja millaisia keinoja sosiaalityöllä on ehkäistä syrjäytymistä.

Aineiston valinnan jälkeen toteutin aineiston analysoinnin, joka on tutkielmaprosessin yksi keskeinen osa. Kandidaatintutkielmani analyysimenetelmänä oli aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Sisällönanalyysin tavoitteena oli löytää aiemmista tutkimuksista vastauksia tutkimuskysymyksiin. Analysoinnin avulla tiivistin valitun aineiston ja muodostin tässä tutkielmassa esitettävät tutkimustulokset. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan analyysin kannalta olennaista on, että tutkija pysyy oman tutkimuksensa aiheessa ja kiinnittää huomiota erityisesti asioihin, jotka ovat oman tutkimuksen kannalta olennaisia.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla loin tutkimusaineistosta teoreettisen kokonaisuuden etsimällä vastauksia tutkimuskysymyksiin. Aineiston analyysin toteutin lukemalla valitsemiani aineistoja useaan kertaan sekä alleviivaamalla niistä asioita liittyen syrjäytymiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn, kuten esimerkiksi lauseita työttömyydestä, ylisukupolvisuudesta ja ennaltaehkäisevästä sosiaalityöstä.

Lukemisen aikana muodostin erilaisia kategorioita tutkimusten teemojen pohjalta, joiden alle kirjoitin alleviivaamani asiat. Kategorioita oli esimerkiksi kotiin ja perheeseen liittyvät asiat, koulutukseen ja työllisyyteen liittyvät asiat sekä ennaltaehkäisevään sosiaalityöhön liittyvät asiat. Kirjoitin jokaisesta kategoriasta oman kokonaisuuden ja lopuksi mietin jokaiselle kategorialle otsikon kuten nuoren kasvu- ja kehitysympäristö, joka on oman tutkielmani tutkimustulosten yksi otsikoista. Tavoitteeni oli luoda tutkimustuloksista hyvä ja monipuolinen kokonaisuus, joka on lukijalle ymmärrettävä.

4.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Vilkan (2015, 143) mukaan tutkimuksen eettisyyteen liittyy sovittujen sääntöjen noudattaminen. Tutkimustulosten esittäminen edellyttää rehellisyyttä ja huolellisuutta. Kangasniemen ym. (2013, 196) mukaan kuvailevan kirjallisuuskatsauksen perusta on noudattaa tutkimuskysymyksiä tutkimusprosessin eri vaiheissa ja tehdä näin tutkimuksesta eettisesti luotettava. Tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkijan tutkimusprosessin esittelemine, jossa tutkija käy läpi mistä ja miten tutkielma on koottu.

Omaa tutkielmaa tehdessäni olen noudattanut sovittuja sääntöjä, työskennellyt huolellisesti sekä kunnioittanut tutkielmaan liittyviä eettisiä periaatteita. Tutkielmassani eettisyys ja luotettavuus näkyy muun muassa alkuperäisen tutkijan kunnioittamisella lähdemerkintöjen kautta sekä siinä, ettei tutkielmassani ole plagioitua tekstiä. Tutkielmaprosessini olen kuvaillut asianmukaisesti kertoen, miten tutkimustulokseni ovat syntyneet.

Tutkielman kirjoittamisessa tärkeää on kunnioittaa tutkielman kohderyhmää ja tarkastella tutkielmassa esille tulevia asioita neutraalista näkökulmasta. Omasta tutkielmastani välittyi kohderyhmän eli sosiaalityön asiakkaiden kunnioitus tavalla, jota Puusa ja Juuti (2020, 175) kuvailevat tekstissään. Puusan ja Juutin mukaan tutkimuksen tulee saada hyviä asioita aikaan sen kohteena oleville ihmisille. Tutkimuksesta ei koskaan saa aiheutua haittaa sen kohteena oleville ihmisille ja nämä asiat tulee huomioida erityisesti silloin, kun tutkimuksen aihe on arka. Itse koen oman tutkimusaiheeni olevan arka, mutta noudattamalla eettisyyttä, luotettavuutta ja huolellisuutta olen saanut aikaan hyviä asioita kohderyhmään liittyen; tutkimustulokseni tukevat ja auttavat syrjäytymisen ehkäisyssä.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Syrjäytymistä aiheuttavat tekijät

5.1.1 Nuoren kasvu- ja kehitysympäristö

Tutkimustulosteni mukaan nuorten syrjäytymiseen johtavat keskeiset syyt löytyvät nuoren puutteellisesta kasvu- ja kehitysympäristöstä, ylisukupolvisuuden ilmiöstä sekä haastavista perhesuhteista. Näitä nuorten syrjäytymiseen johtavia syitä tutkimuksissaan käsittelevät erityisesti Paananen ym. (2019), Thompson ym. (2014) sekä Lämsä (2009).

Taulukko 1. Syrjäytymistä aiheuttavat asiat I.

Kasvu- ja kehitysympäristön puutteet	<ul style="list-style-type: none">•Puutteet vanhemmuudessa•Vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat•Lasten ja nuorten laiminlyönti•Asuinympäristö
Ylisukupolvisuus	<ul style="list-style-type: none">•Vanhempien elämänhallinnan vaikeudet•Vanhempien kouluttamattomuus tai alhainen koulutus•Nuoruuden ja aikuisuuden rajan puute sekä epäterveellinen itsenäistyminen•Miessukupuolen alttius syrjäytyä
Perhesuhteiden ongelmat	<ul style="list-style-type: none">•Tukiverkoston puute•Koettu tai nähty perheväkivalta•Lastensuojelutausta

Paanasen ym. (2019) mukaan lapsuuden ongelmat ja perhetausta vaikuttavat huomattavasti syrjäytymisen riskeihin ja aiheuttavat nuorten syrjäytymistä. Syrjäytymisen katsotaan olevan usein jatkumo lapsuuden ja nuoruuden ongelmiin. Syrjäytyneiden nuorten vanhemmat ovat usein köyhiä, kouluttamattomia tai alhaisesti koulutettuja. Lisäksi syrjäytyneiden nuorten vanhemmat kärsivät muita useammin mielenterveys- tai päihdeongelmasta.

Nuorten syrjäytymistä saattaa aiheuttaa vanhempien köyhyyden ja kouluttamattomuuden lisäksi eläminen avioeroperheessä, yksinhuoltajaperheessä tai maahanmuuttajaperheessä. Myös koettu tai nähty perheväkivalta sekä nuoren lastensuojelutausta voi olla yhteydessä syrjäytymiseen elämän myöhemmässä vaiheessa, koska nuoren tasapainoinen ja turvallinen kehitys on päässyt vaarantumaan. (Juppi 2011). Syrjäytymisen riskiä lisää myös asuminen seuduilla, joissa asuu muitakin syrjäytymisriskissä olevia nuoria. Syrjäytymisriskissä olevien nuorten kokoontuminen lisää riskiä osallistua ei-toivottuun käyttäytymiseen, kuten rikollisuuteen, joka saattaa aiheuttaa lopulta syrjäytymistä. (Thompson ym. 2014.)

Paanasen ym. (2019) mukaan syrjäytyminen on myös ylisukupolvinen ongelma. Ylisukupolvisuus on ilmiö, jossa vanhempien ongelmat periytyvät heidän jälkikasvulleen. Yleisesti voidaan todeta, että vanhempien elämänhallinnan vaikeudet lisäävät tulevaisuudessa heidän lastensa riskiä syrjäytyä. Erityisesti perheen toimeentulotuen vaikeudet lisäävät lasten ja nuorten riskiä syrjäytyä. Lisäksi Lämsän (2009) mukaan ylisukupolvisuuden ongelma on nuoruuden ja aikuisuuden rajan puuttuminen. Nuori, jonka on pienestä alkaen pitänyt selviytyä itseksensä ei tiedä, millainen vastuu kuuluu mihinkin ikäryhmään ja miten vastuuta otetaan. Nuorelle on näin syntynyt negatiivinen riippuvuussuhde omiin vanhempiinsa, eikä tämä mahdollista nuoren tervettä itsenäistymistä. Tällaisessa tilanteessa ongelmana on liian varhainen itsenäistyminen, jolloin lapsi ei saa olla lapsi vaan siirtyy lapsuudesta nuoruuteen liian aikaisin ja riski syrjäytyä on todella suuri. Nuorella ei ole valmiuksia elää vastuullista elämää, nuori jää yhteiskunnan ulkopuolelle ja syrjäytyy. Tämän ongelman ja ilmiön taustalla on vanhempien puutteellinen kyky huolehtia lapsestaan.

Lämsä (2009) tuo lisäksi esille, että perhesuhteiden ongelmiin liittyy usein tilanne, jossa vanhemmat eivät ole omien ongelmiansa takia kyenneet huolehtimaan nuoren tarpeista eivätkä omasta roolistaan vanhempana. Syntyy lasten ja nuorten laiminlyöntiä, jolloin nuori ei saa tarvitsemaansa huolenpitoa ja hoivaa. Tämän seurauksena perheongelmat periytyvät ja altistavat nuoren syrjäytymiselle myöhemmässä vaiheessa elämää. Ongelmia perheessä voi aiheuttaa myös muuttaminen, jolloin perheen läheisverkosto saattaa jäädä kauas. Läheisverkoston puute lisää vanhempien uupumuksen riskiä, koska perhe ei välttämättä saa tukea elämäntilanteeseensa esimerkiksi lastenhoidon muodossa. Perheen tilanne

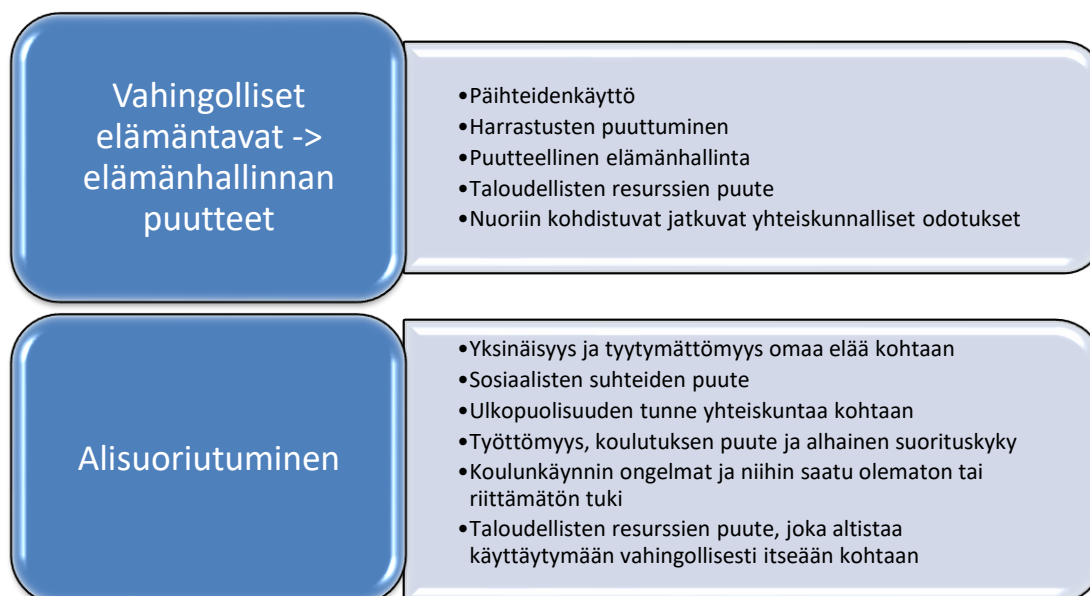
kuormittuu ja voi aiheuttaa vanhemmille uupumusta, joka näyttäytyy suoraan perheen hyvinvoinnissa ja saattaa johtaa myöhemmin nuoren syrjäytymiseen.

Syrjäytymisen voidaan todeta olevan myös sukupuolittunutta. Paananen ym. (2019) mukaan syrjäytyminen on yleisempää nuorten miesten kuin naisten keskuudessa. Syrjäytyneillä naisilla on miehiä useammin mielenterveysongelmia, miehillä taas ongelmat liittyvät päihteidenkäyttöön, joka saattaa olla jatkumo lapsuuden ongelmista. Varsinkin poikien ja nuorten miesten syrjäytymisriskiä kasvattaa lapsuudessa koetut hyvinvoinnin puutteet, jolloin pojat ovat erityisen alttiita vahingollisille elämäntavoille.

5.1.2 Vahingolliset elämäntavat ja alisuoriutuminen

Tutkimustulosten mukaan nuorten syrjäytymistä aiheuttaa nuoren vahingolliset elämäntavat sekä alisuoriutuminen. Alisuoriutuminen pitää näissä tutkimustuloksissa sisällään yksinäisyyden kokemuksen, työttömyyden sekä koulutuksen puutteen, jotka kaikki saattavat ajaa nuoria syrjään yhteiskunnasta. Näitä tutkimustuloksia aineistossani käsittelevät kaikki tutkijat, erityisesti Juppi (2011), Thompson ym. (2014), Lehtonen ja Kallunki (2013) sekä Paananen ym. (2019), mutta myös Hämälinen ja Matikainen (2018) sekä Lämsä (2009) tarkastelivat näitä keskeisiä syrjäytymiseen johtavia syitä.

Taulukko 2. Syrjäytymistä aiheuttavat asiat II.

Syrjäytymistä aiheuttaa nuorten vahingolliset elämäntavat, kuten päihteidenkäyttö ja harrastusten puuttuminen. Vahingolliset elämäntavat voivat johtaa elämänhallinnan puutteisiin ja aiheuttaa syrjäytymistä. Elämänhallinnan

puutteet voivat johtaa myös esimerkiksi väkivaltaan ja rikoksiin. Syrjäytymisen riskit ja syrjäytyminen nähdään kierteenä, josta on elämänhallinnan ja vahingollisten elämäntapojen vuoksi haastavaa päästä pois. (Juppi 2011.) Vahingolliset elämäntavat johtuvat usein taloudellisten resurssien puutteesta, joiden vuoksi nuori jää vapaa-ajan tai muun toiminnan ulkopuolelle. Yhteiskunnallisten toimintojen ulkopuolelle jääminen lisää syrjäytymisen riskiä huomattavasti, koska nuori kokee ulkopuolisuuden tunnetta. (Thompson ym. 2014).

Syrjäytymisen syntymiseen vaikuttaa myös nuoriin kohdistuva jatkuva odotus hyvästä elämänhallinnasta. Nuorilta edellytetään erilaisten taitojen, kuten opiskelutaitojen hallintaa ja toisaalta edellytetään erilaisia käytännön valmiuksia ja itsehillintää. Nuoriin kohdistuvat edellytykset luovat heille paineita selvitä elämästään ja aiheuttavat ahdistusta, joka on riski syrjäytymiselle. Ahdistus voi vaikuttaa negatiivisesti nuoren kykyyn hoitaa omia asioitaan, jolloin nuori jää yhteiskunnan ulkopuolelle ja syrjäytyy. (Juppi 2011.)

Tiedetään myös, että syrjäytyneet nuoret kokevat usein omaan elämäänsä liittyvää hallitsemattomuutta. Syrjäytyneet nuoret kokevat, etteivät ole aina saaneet tehdä päätöksiä omasta elämästään esimerkiksi koulutuksen suhteen. Kokemuksen seurauksena nuori on jättäytynyt syrjään ja hänelle on syntynyt turvattomuuden tunne. Turvattomuuden tunteen kautta nuori kokee, ettei hallitse omaa elämäänsä eikä selviydy siitä ja tällöin seurauksena on syrjäytyminen. (Thompson ym. 2014.)

Myös alisuoriutuminen on yksi keskeisistä syrjäytymistä aiheuttavista tekijöistä. Alisuoriutuminen on tila, jossa nuori ei selviydy elintasonsa ylläpitämisestä eikä sosiaalisista suhteistaan. Alisuoriutuminen vähentää tyytyväisyyttä elämään ja lisää yksinäisyyden kokemusta. Nuoret kokevat yksinäisyyden olevan kohtalokasta, koska yksinäisyydestä kärsivältä nuorelta puuttuu sosiaalisia suhteita. Alisuoriutuja ei kykene ylläpitämään sosiaalisia suhteitaan tai suhteet ovat olemattomia, joten nuori jää sosiaalisten suhteiden ulkopuolelle ja syrjäytyy. (Lehtonen ja Kallunki 2013.)

Koulunkäynnin keskeyttäminen ja ammattitutkinnon puuttuminen altistavat nuoria syrjäytymiselle, koska tutkinnon puuttumisen vuoksi nuori ei työllisty. Koulunkäynnin keskeyttämisen syitä voivat olla käyttäytymishäiriöt, oppimisvaikeudet tai päihteidenkäyttö, joiden vuoksi koulunkäynti ei suju. Koulunkäynnin keskeyttämisen syyt ovat usein hoitamattomia tai niihin saatu apu ja tuki on ollut riittämätöntä. Koulunkäynnin keskeytys ja koulutuksen puute johtaa tilanteeseen, jossa nuoren on hankala työllistyä. On tärkeää kiinnittää huomiota nuorten mahdollisuuteen opiskella ja työllistyä, jotta voidaan ehkäistä riskiä syrjäytyä. (Hämäläinen ja Matikainen 2018.)

Työttömyys ja puutteet työllistymisessä ovat siis myös keskeisiä syrjäytymistä aiheuttavia tekijöitä. Lehtosen ja Kallunkin (2013) mukaan työvoiman ulkopuolella olevat ja työttömät nuoret kokevat oman suoriutumiskykynsä olevan alhainen.

Työttömyyden ja syrjäytymisen suhdetta tarkastellessa syrjäytymiskierre voi jatkua pitkäänkin, koska nuori alisuoriutuu työllistymiseen liittyvissä asioissa. Työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien nuorten on todettu olevan muita useammin yksinäisempiä ja tyytymättömämpiä elämäänsä. Nämä kokemukset aiheuttavat syrjäytymistä, koska nuori ei koe olevansa osa yhteiskuntaa.

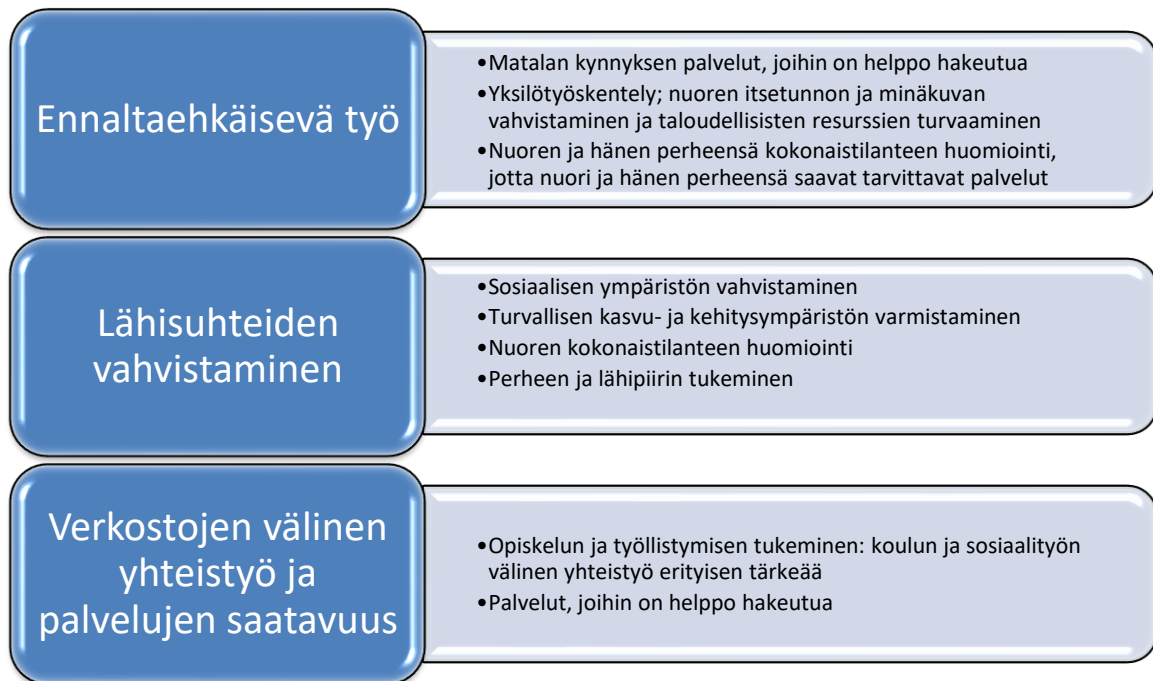
Työttömyys ja työvoiman ulkopuolelle jääminen aiheuttavat lisäksi haasteita toimeentulossa. Paananen ym. (2019) tuovat esille toimeentulotuen saannin, työttömyyden ja koulutuksen puutteen olevan voimakkaassa yhteydessä syrjäytymiseen. Myös Juppi (2011) tuo esille alhaisen koulutuksen ja työttömyyden vaikuttavan syrjäytymiseen. Jupin (2011) mukaan toisinaan voi olla kysymys nuoren haluttomuudesta, jolloin nuori ei halua tehdä töitä tai käydä koulua ja syrjäytymisen katsotaan olevan tällöin vapaaehtoista.

Paanasen ym. (2019) mukaan alisuoriutuminen, työttömyys ja kouluttamattomuus ovat syitä nuorten syrjäytymiseen ja aiheuttavat toimeentulon ongelmia. Toimeentulon ja syrjäytymisen välinen yhteys on voimakas, koska toimeentulon ongelmat altistavat nuoren esimerkiksi rikosten tekemiseen. Varsinkin pitkäaikainen toimeentuloturvan saanti on yhteydessä syrjäytymiseen, koska samaan aikaan nuoren yksinäisyys ja sosiaalisten kontaktien puute lisääntyvät.

5.2 Sosiaalityön keinot syrjäytymisen ehkäisyssä

Tutkimustulosteni mukaan sosiaalityöllä on useita keinoja ehkäistä syrjäytymistä. Syrjäytymisen ehkäisyssä tulisi panostaa ensisijaisesti ennaltaehkäisevään työhön ja matalan kynnyksen palveluihin. Keskeisiä syrjäytymisen ehkäisyn keinoja sosiaalityössä ovat lisäksi nuoren lähisuhteiden vahvistaminen, verkostojen välinen yhteistyö sekä tarvittavien palvelujen saannin turvaaminen. Yksilötason työssä keskeistä on vahvistaa nuoren itsetuntoa ja minäkuvaa sekä huolehtia nuoren taloudellista resursseista.

Taulukko 3. Syrjäytymistä aiheuttavat asiat III.

Syrjäytymisen ehkäisyn vastuu on yhteiskunnalla ja yhtenä yhteiskunnan toimijana toimii sosiaalityö. Lehtonen ja Kallunki (2013) esittävät, että syrjäytymisen ongelmien ehkäisyssä ei välttämättä keskitytä tällä hetkellä oikeisiin tekijöihin. Ajankohtaista olisi tukea nuoren itsetuntoa, opiskelua ja työllistymistä sekä vahvistaa nuoren sosiaalista ympäristöä ja sosiaalisia taitoja. Juppi (2011) tuo lisäksi esille, että nuoren perhesuhteiden vahvistaminen ja turvallisen kasvu- ja kehitysympäristön varmistaminen ehkäisevät syrjäytymisen syntymistä.

Nuorten kanssa tehtävässä sosiaalityössä tärkeää on asiakkaan yksilöllinen huomiointi. Thompson ym. (2014) tuovat esille jokaisella nuorella olevan oma yksilöllinen kokemushistoriansa, joka vaikuttaa nuoren tarpeisiin ja asenteisiin sosiaalityötä kohtaan. Nuorten kokemuksilla on usein yhtenäisiä tekijöitä esimerkiksi ylisukupolvisuutta tai perhetaustaa tarkastellessa. Nämä tekijät tuovat esille merkittäviä asioita liittyen nuorten kanssa tehtävään sosiaalityöhön. Nuorten kokemukset ja niistä ilmenevät avun ja tuen tarpeet tulee huomioida sosiaalityössä yksilöllisellä tasolla, jotta voidaan parhaalla mahdollisella tavalla auttaa ja tukea nuorta.

Lämsän (2009) mukaan syrjäytymisen ilmiössä nuoren ongelmat ovat syvällisellä tasolla ja nuori itse ei enää juuri pysty vaikuttamaan asioihinsa. Syrjäytymisestä voi selvitä, jos ongelmat saadaan hallintaan. Ongelmien hallinta edellyttää, että nuori hakee apua ja ottaa sitä vastaan auttavalta taholta. Sosiaalityön on tuettava ja annettava tarvittava apu ja tuki nuorelle, vaikka nuoren tilanne näyttäisi olevan työntekijän näkökulmasta jopa toivoton. Sosiaalityöntekijän tulee aina uskoa nuoreen ja hänen kykyynsä selviytyä, koska usko asiakkaaseen luo positiivisen

vuorovaikutuksen asiakkaan ja sosiaalityöntekijän välille. Positiivinen vuorovaikutus auttaa nuorta selviytymään sekä kannustaa hoitamaan omia asioitaan.

5.2.1 Ennaltaehkäisevä sosiaalityö

Sosiaalityötä tehdään, jotta voidaan tukea yksilöitä ja heidän hyvinvointiaan. Jupin (2011) mukaan syrjäytymiseen johtavat syyt ovat yhteiskunnan rakenteellinen ongelma, jossa hyvinvointivaltio ei kykene hoitamaan tehtäviään. Yhteiskunnan rakenteisiin tulisi puuttua, jotta nuorten syrjäytymisen ongelma pienenesi. Nuorten kohdalla tulisi panostaa ennaltaehkäisevään sosiaalityöhön, koska se palvelee parhaiten yksilöitä ja ennaltaehkäisee ongelmien syntyä. Jupin (2011) mukaan ennaltaehkäisevä työ on työtä, jota tehdään varhaisessa vaiheessa jo ennen varsinaisen ongelman syntyä. Ennaltaehkäisevä työ on muun muassa varhaista puuttumista haasteisiin, joita nuorella tiedetään olevan. Ennaltaehkäisevän työn tavoite on ehkäistä ongelmien syntyä.

Lehtosen ja Kallunkin (2013) mukaan lasten ja nuorten kanssa tehtävä työ on ongelmien ennaltaehkäisyn kannalta avainasemassa. Työskentelyssä syrjäytymisen taustatekijät tulee aina ottaa huomioon. Nuorten syrjäytyminen ei synny vain yksittäisten asioiden seurauksena vaikka syrjäytymistä tarkastellaan usein normatiivisten tavoitteiden, kuten työn tai koulutuspaikan kautta. Tulee kuitenkin tiedostaa, ettei yksittäisten ongelmien ratkaiseminen poista syrjäytymisen ongelmaa. Paananen ym. (2019) tuovat kuitenkin esille, että syrjäytymisen yksittäisiinkin tekijöihin keskittyminen on tärkeää kokonaisuuden kannalta, vaikka se ei tuokaan esille ongelmien monitahoisuutta. Yksittäisiin tekijöihin keskittyminen parantaa nuoren tilanteen kokonaiskuvaa ja luo ymmärrystä siitä, miksi nuori on omassa tilanteessaan. Ymmärrys auttaa yksilöllisesti tukemaan nuorta hänen tilanteessaan. Yksittäisten tekijöiden huomioiminen osana kokonaisuutta vaatii monitahoista yhteistyötä nuoren ja hänen asioiden hoitamisessa. Ennaltaehkäisevän työn avainasemassa sosiaalityön lisäksi ovat muun muassa koulut. Ennaltaehkäisevä työ edellyttää vahvaa verkostojen välistä yhteistyötä ja kohdistuu usein perhetasolle, jolloin perhe saa matalan kynnyksen palveluita.

5.2.2 Nuoren lähisuhteiden vahvistaminen

Perhe ja nuoren muu lähipiiri toimii nuoren suojaverkkona, joka muodostaa turvallisen ja tasapainoisen kasvuympäristön. Perheen ja lähiyhteisön tuki on ensijaisen tärkeää nuoren yksilön selviytymisessä. Perhe ja nuoren muu lähiverkosto ovat toisaalta syrjäytymisen riskien syy, mutta myös ratkaisu. Ratkaisevana tekijänä perhe ja lähiyhteisö voidaan nähdä silloin, kun nuori saa lähiverkostoltaan tukea omaan kasvuunsa. Kun nuori saa lähisuhteistaan tukea kasvuun ja kehitykseen, hän

voi tällöin kasvaa rauhassa aikuiseksi. (Lämsä 2009.) Sosiaalityön tehtävä on tarjota perheille apua ja tukea kasvatukseen, jolloin lähisuhteet voivat tukea nuoren kasvua ja kehitystä. Syrjäytymistä ehkäisee, jos perhe saa apua erilaisiin haasteisiin jo varhaisessa vaiheessa. Varhainen tuki turvaa lasten ja nuorten hyvinvointia tulevaisuudessa. Varhaista tukea tarjotaan esimerkiksi perhetyön tai perheneuvonnan keinoin. (Paananen ym. 2019).

Ammattilaisten tulee vahvistaa ja tukea nuoren kanssa toimivaa perhettä ja lähipiiriä, koska lähipiirillä katsotaan olevan päävastuu nuoresta. Nuori hyötyy turvallisesta arjesta, vanhemmuudesta ja aikuisten läsnäolosta, jotka takaavat tasapainoisen kasvun ja kehityksen. (Juppi 2011.) Nuoren kanssa työskennellessä tavoitteena on vahvistaa nuoren luottamusta lähisuhteisiin ja suoriutumista oman elämän asioista. Tärkeää olisi katkaista nuoren kokemus syrjäytymisestä, koska kokemus aiheuttaa palvelu- ja koulutusjärjestelmästä katoamista ja heikentää nuoren suoriutumista. Suoriutuminen ja lähisuhteiden vahvistaminen ovat tärkeitä keinoja ehkäistä syrjäytymistä. Lähisuhteiden vahvistamisen lisäksi sosiaalityön keskeinen tavoite on vahvistaa nuoren itsetuntoa ja minäkäsitystä, koska vahvistaminen ehkäisee alisuoriutumista. Parhaiten nuoren tukeminen ja vahvistaminen onnistuu mahdollisimman varhaisessa vaiheessa nuoruutta. (Lehtonen ja Kallunki 2013.) Paananen ym. (2019) painottavat varsinkin poikien hyvinvoinnin varhaista vahvistamista. Poikien hyvinvoinnin vahvistamiseen tulisi panostaa, koska varsinkin pojat kärsivät nuoruudessa ja aikuisuudessa oman lapsuuden perheensä ongelmista ja ovat suuremmassa riskissä syrjäytyä. Ongelmat heijastuvat poikien kohdalla varsinkin työllistymiseen ja pystyvyyteen hoitaa omia asioitaan.

Sosiaalityön rakenteellisesta näkökulmasta Hämäläinen ja Matikainen (2018) tuovat esille, että perheiden elinolosuhteita ja vanhempien kasvatustaitoja tulee vahvistaa, jotta nuorille pystytään takaamaan hyvät elinolosuhteet. Tuen tarpeet tulee kartoittaa yksilöllisesti aina perhekohtaisesti. Sosiaalityön tulee tarjota perheille matalan kynnyksen palveluita, joihin on helppo hakeutua. Huomioitavaa on, että palveluita tulee tarjota kaikille perheille, ei vain niille joilla on jo olemassa olevia ongelmia. Palvelujen on oltava matalan kynnyksen palveluita, joiden painotus on ennaltaehkäisevässä työssä. Tulee myös kiinnittää huomiota palveluiden kokonaisuuteen, koska yksittäisten palveluiden tarjoaminen ei välttämättä auta perheen kokonaistilanteen parantamisessa.

5.2.3 Verkostojen välinen yhteistyö ja palvelujen saatavuus

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta eri alojen asiantuntijat ovat keskeisessä asemassa ja verkostojen välinen yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää (Juppi 2011). Sosiaalihuolto ei useinkaan ole ainoa viranomainen, joka on kiinnittänyt huomiota nuoren syrjäytymisriskeihin. Yhteistyötahoja ovat esimerkiksi päiväkodit,

koulut ja neuvolat tai muut terveydenhuollon ammattilaiset. Koulun kanssa voidaan esimerkiksi seurata nuoren poissaoloja ja mahdollisia ongelmia vapaa-ajalla, kuten alkoholinkäyttöä tai rikoksiin syyllistymistä. Koulu on vapaa-ajan asioiden näköalapaikalla, koska koulu saa usein tietoa nuorten vapaa-ajan vietosta jostakin kolmannelta osapuolelta. (Lämsä 2009.) Koulu on nuoren elämässä paikka, jossa nuorten haasteisiin ja ongelmiin voidaan puuttua ja ongelmia voidaan korjata (Thompson ym. 2014). Nuorten mahdollisuuksia opiskella tulee tukea, jotta nuori välttyisi työttömyydeltä sekä koulutuksen puutteelta ja tätä kautta riski syrjäytyä pienenee (Hämäläinen ja Matikainen 2018).

Paanasen ym. (2019) ja Jupin (2011) mukaan nuoret kokevat, että heidän saamansa apu omiin ongelmiinsa on ollut riittämätöntä ja palveluiden puutteet ovat aiheuttaneet syrjäytymistä. Palveluita tulisi kehittää niin, että palvelut olisivat toimivia ja kaikkien saatavilla. Työskentelyn ja palveluiden pääpainon tulisi olla ennaltaehkäisevässä työssä ja varhaisessa puuttumisessa. Lisäksi tulisi varmistaa, että saatavilla on toimivia mielenterveys- ja päihdepalveluja. Kaikenkaikkiaan saatavilla olevien palvelujen tulisi olla kokonaisvaltaisia palveluja, jotka lähtevät liikkeelle nuoren yksilöllisistä tarpeista.

Palvelujen tulee lisäksi kannustaa nuorta käyttämään olemassa olevia voimavarojaan. Olemassa olevien voimavarojen käyttö vahvistaa nuoren toimijuutta ja auttaa nuorta selviytymään elämässä eteenpäin. (Thompson ym. 2014.) Riittävien palvelujen saannin haasteena kuitenkin on, ettei kaikkia nuoren ongelmia tunnusteta tai tunnusteta. Asiakkaan ongelmia ei välttämättä havaita tai asiakas ei tuo kaikkia ongelmia esille tai kiistää olemassa olevia ongelmia. Verkostojen välinen yhteistyö on myös tällöin hyvin tärkeää, jotta nuoren elämäntilanne huomioidaan kokonaisuutena. Yhteistyön avulla verkostot voivat täydentä tietojaan nuoren tilanteesta. (Lämsä 2009.)

Sosiaalityön tulisi turvata nuorelle myös taloudelliset resurssit. Taloudellisten resurssien turvaaminen on tärkeää, jotta nuori pystyy osallistumaan erilaisiin vapaa-ajan toimintoihin ja sosiaalisiin tilanteisiin. Varsinkin nuorten perheiden talouden turvaamisen nähdään olevan todella tärkeää, koska se kannustaa perhettä osallistumaan yhteiskunnan toimintaan ja ehkäisee näin syrjäytymistä. (Thompson ym. 2014.)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkielmani tulokset osoittavat, että nuorten syrjäytyminen on vakava ja todellinen ongelma yhteiskunnassamme ja sen syntyyn liittyy useita eri riskitekijöitä. Ammattilaisten taholta varsinkin sosiaalityön nähdään olevan avainasemassa syrjäytymisen ehkäisyssä.

Tutkimustulosteni mukaan keskeiset nuorten syrjäytymisen syyt liittyvät nuoren kasvu- ja kehitysympäristöön, vahingollisiin elämäntapoihin sekä alisuoriutumiseen. Kasvu- ja kehitysympäristössä varsinkin vanhemmuuden puutteet, ylisukupolvisuus sekä perhesuhteiden ongelmat nousevat esille syrjäytymistä aiheuttavina tekijöinä. Vahingolliset elämäntavat aiheuttavat ongelmia elämänhallinnassa ja seurauksena on usein syrjäytyminen. Vahingollisista elämäntavoista erityisesti mielenterveys- ja päihdeongelmat, harrastusten puuttuminen sekä puutteet taloudellisissa resursseissa aiheuttavat syrjäytymistä. Alisuoriutuneista nuorista varsinkin yksinäisyyttä kokevat ovat vaarassa syrjäytyä, koska heillä ei ole sosiaalisia kontakteja.

Myös sukupuoli vaikuttaa syrjäytymiseen. Olisikin tärkeää huomioida syrjäytymisriskissä olevat pojat, koska pojilla on tutkimusten mukaan suurempi riski syrjäytyä. Poikiin kohdistuva syrjäytymisen riski liittyy lapsuuden ongelmien jatkumoon ja tämän vuoksi sosiaalityössä tulisikin kiinnittää erityistä huomiota syrjäytymisriskissä olevien poikien ja nuorten miesten kanssa työskentelyyn.

Syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta keskeisiksi sosiaalityön keinoiksi nousivat ennaltaehkäisevä sosiaalityö, nuoren lähisuhteiden vahvistaminen, verkostojen välinen yhteistyö sekä riittävien palvelujen saannin turvaaminen. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy vaatii sen monimuotoisuuden vuoksi usean samanaikaisen toimenpiteen, jotta ongelmiin päästään puuttumaan. Yksilötasolla tärkeää on vahvistaa nuoren itsetuntoa ja tukea minäkäsityksen kehitystä sekä tukea nuoren sosiaalisia suhteita ja sosiaalista ympäristöä. Myös nuoren mahdollisuutta opiskella ja työllistyä tulisi tukea, jotta nuori kiinnittyisi yhteiskuntaan. Taloudellisten

resurssien turvaaminen on syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta avainasemassa, koska taloudelliset resurssit tukevat osallistumaan yhteiskunnan toimintaan. Kaikkien tukikeinojen keskiössä on yksilöllisten tarpeiden huomiointi, koska jokaisella nuorella ja heidän perheillään on yksilölliset tuen ja avun tarpeet.

Alla esitän yhteenvedotaulukon tutkimukseni keskeisistä tuloksista. Taulukosta selviää syrjäytymistä selittävä syy sekä sosiaalityön keino ehkäistä syrjäytymistä niin rakenteellisin kuin yksilöllisen asiakastyön keinoin.

Taulukko 4. Yhteenvedo tutkimustuloksista.

Syrjäytymistä selittävä syy	Syrjäytymistä ehkäisevä keino rakenteellisesta näkökulmasta	Syrjäytymistä ehkäisevä keino asiakastyössä käytännön
Kasvu- ja kehitysympäristön puutteet Perhesuhteiden ongelmat Ylisukupolvisuus Sukupuoli	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Keskitytään ja kehitetään sosiaalityötä perhetasolla; ennaltaehkäisevä työ, matalan kynnyksen palvelut sekä varhainen tuki nuorelle ja hänen perheelleen, joiden avulla pyritään ehkäisemään ongelmien periytymistä ➤ Verkostojen välinen yhteistyö ➤ Sosiaalityön resurssien turvaaminen ➤ Erityisesti poikien hyvinvoinnin tukeminen ja vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Turvallisen kasvu- ja kehitysympäristön varmistaminen ➤ Nuoren sosiaalisen ympäristön, sosiaalisten suhteiden, itsetunnon sekä minäkuvan kehityksen tukeminen ja vahvistaminen ➤ Usko asiakkaaseen; positiivinen vuorovaikutus vahvistaa asiakkaan toimijuutta
Vahingolliset elämäntavat Alisuoriutuminen, työttömyys ja koulutuksen puute Nuoriin kohdistuvat jatkuvat yhteiskunnalliset odotukset Taloudellisten resurssien puute	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nuorille on annettava mahdollisuus opiskella ja mahdollisuus työllistyä. ➤ Tarvittavien palveluiden turvaaminen ➤ Annetaan nuorille mahdollisuus päättää itse omista asioistaan ➤ Taloudellisten resurssien turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tuetaan nuorta hänen elämäntilanteessaan yksilöllisin keinoin ➤ Nuorten taloudellisten resurssien tukeminen ➤ Tuetaan nuorta tekemään päätöksiä omaan elämäänsä liittyen ➤ Taloudellisten resurssien turvaaminen

Syrjäytymistä voidaan ehkäistä sekä rakenteellisesta että yksilötyön näkökulmasta. Syrjäytymisen ehkäisemisessä sosiaalityöllä on tärkeä rooli ja sosiaalityön tulisikin pyrkiä huomioimaan syrjäytyminen yhteiskunnan vakavana ongelmana, joka ei ole poistumassa. Sosiaalityön tulisi panostaa perheiden kanssa tehtävään ennaltaehkäisevään työhön ja tarjota erilaisia matalan kynnyksen palveluita, joihin perheiden on helppo hakeutua. Sosiaalityön ytimessä tulisi olla jokaisen nuoren yksilöllinen tilanne ja yksilölliset tuen tarpeet, koska syrjäytyminen on monimuotoinen ongelma, jota ei selitä mikään yksittäinen syy.

7 POHDINTA

Tutkimustehtäväni oli koota yhteen tietoa nuorten syrjäytymisestä. Tutkimustulosteni mukaan syrjäytyminen on monimuotoinen asia, joka ei ole vain yhden asian syy tai seuraus eikä sen ehkäisemiseen ole olemassa vain yhtä keinoa. Tutkielmassani keskeisimmät syrjäytymisen syyt löytyivät nuoren kasvu- ja kehitysympäristöstä, vahingollisista elämäntavoista sekä alisuoriutumisesta. Sosiaalityössä keskeisiä syrjäytymisen ehkäisyn keinoja olivat ennaltaehkäisevä työ, verkostojen välinen yhteistyö sekä helposti saatavilla olevat matalan kynnyksen palvelut. Syrjäytymistä voidaan ehkäistä sekä rakenteellisesta että yksilötyöskentelyn näkökulmasta ja molemmat näkökulmat olisi tärkeä ottaa huomioon käytännön työssä.

Syrjäytymisriskissä oleva nuori ja hänen tilanteensa tulee sosiaalityössä selvittää kokonaisuutena, jotta nuorelle voidaan tarjota paras mahdollinen apu ja tuki. Apua ja tukea tulisi tarjota jo ennen varsinaisten ongelmien syntyä ja sen vuoksi sosiaalityön painotus on ennaltaehkäisevässä työssä. Ennaltaehkäisevää työtä haastaa kuitenkin resurssien puute, johon yhteiskuntamme tulisikin kiinnittää erityistä huomiota. Tutkielmani kautta ymmärrän, että erilaiset tukitoimet syrjäytymisriskissä olevalle nuorelle ovat tarpeellisia. Mahdollisia tukimuotoja voisivat olla muun muassa perhetyö ja tukihenkilötoiminta, joiden avulla voidaan esimerkiksi vahvistaa nuoren minäkuvaa ja perhesuhteita.

Syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyen on toteutettu myös erilaisia hankkeita. Hankkeista on saatu vahvistusta esimerkiksi sille, että verkostojen välinen yhteistyö on syrjäytymisen ehkäisemisen näkökulmasta hyödyllistä. Sitra (Suomen itsenäisyyden juhlarahasto) toteutti vuosina 2013-2015 Tajua mut!-toimintamallihankkeen, jonka tarkoituksena oli kehittää jo varhaisessa vaiheessa tiedonvaihtoa ja moniammatillista yhteistyötä perheiden ja nuorten tukemisessa. Hanke toteutui kokonaisuudessaan hyvin ja esimerkiksi Mikkeli otti toimintamallin vakituiseen käyttöön vuonna 2016. Hyvin toteutunut hanke edisti toimintamallillaan nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä lisäämällä nuorten ja perheiden hyvinvointia.

Toimintamallissa hyvinvointia lisättiin paikallisten viranomaisten ja toimijoiden yhteistyön kautta. Yhteistyön todettiin hankkeen kautta olevan syrjäytymisen ehkäisyssä korvaamatonta, koska yhteistyön avulla saatiin muodostettua kokonaiskuva nuoren ja perheen tilanteesta.

Nuorten syrjäytyminen on laajasti tunnistettu ongelma myös sosiaalityön tutkimuksissa. Syrjäytymistä koskevaa tutkimustietoa on runsaasti ja tutkielmaprosessissani olennaiseksi tulikin aineiston rajaaminen. Aineiston rajaamisen vuoksi tutkimus ei tuo esille kaikkia syrjäytymisen riskitekijöitä, koska syrjäytyminen on hyvin monimuotoista. Tutkimustulokseni rakentuvat ajankohtaisen sekä tuoreen tutkimustiedon varaan ja tutkielmassani olen tuottanut tärkeää tietoa nuorten syrjäytymisestä, sitä aiheuttavista syistä sekä erilaisista sosiaalityön keinoista ehkäistä syrjäytymistä. Tutkielmani vahvuus on ehdottomasti tutkimustulosten yhteys nyky-yhteiskunnan toimintaan ja tilanteeseen. Tutkielmaprosessin aikana löysin myös useamman yksityiskohdan, jota olisi mielenkiintoista tutkia lisää.

Nuorten syrjäytymistä voisi tutkia lisää useasta eri näkökulmasta ja jatkotutkimuksia ajatellen pohdin, että oma Pro Gradu-työni voisi jatkaa tulevaisuudessa tämän aiheen syvempää tutkimista ja nostaa vielä enemmän esille esimerkiksi rikollisuuden merkityksen syrjäytymisen synnyssä. Tutkielmaani kirjoittaessa itselleni nousi kysymyksiä esimerkiksi rikollisuuden, syrjäytymisen ja ylisukupolvisuuden yhteydestä, miten vanhempien rikollisuus vaikuttaa heidän lapsiinsa? Toisaalta olisi mielenkiintoista tutkia vielä lisää myös syrjäytymisen ehkäisyä käytännön sosiaalityön näkökulmasta sosiaalityöntekijöiden kertomana. Sosiaalityön näkökulmasta voisi myös tutkia, miten ennaltaehkäisevä sosiaalityö ja matalan kynnyksen palvelut käytännössä tukevat syrjäytymisen ehkäisyä, millaisia onnistumisia käytännön sosiaalityössä on ja mitä voisi vielä kehittää.

Tutkielmani luotettavuuden takaa tarkasti kuvattu tutkimusprosessin kuvaus. Tutkielmassani olen kuvannut tiedonhaun eri vaiheet ja kertonut miten kirjoittamani tutkimustulokset ovat syntyneet. Aineistoja valitessani vertailin erilaisia lähteitä ja tutustuin erilaisiin teksteihin. Tutkielmaani valitsin aineistot, jotka täyttävät työlle asetut kriteerit eli käyttämäni aineisto on vertaisarvioitu artikkeli tai väitöskirja ja tutkimustieto on ajankohtaista. Myös teoreettiseen viitekehykseen olen valinnut lähteitä, jotka ovat luotettavia ja joiden tuottama tieto on olennaista tutkielmani näkökulmasta. Lähteistä luotettavia tekee niiden ajankohtaisuus ja se, että lähteiden tuottaman tiedon takana on alan asiantuntija, joka on perehtynyt ja tutkinut kirjoittamaansa asiaa.

Koen tutkimukseni tuottaman tiedon olevan tarpeellista ja hyödyllistä etenkin niille ammattilaisille, jotka tekevät työtä nuorten ja syrjäytymisen parissa. Tutkimustuloksia on mahdollista hyödyntää käytännön työelämässä niin rakenteellisessa kuin yksilötason sosiaalityössä. Tutkielmani tuottama tieto vahvistaa

ammattilaisten osaamista ja ajattelua tilanteissa, joissa työskennellään syrjäytymisriskissä olevien nuorten kanssa. Ammattilaisten osaamista vahvistaa muun muassa tutkielmani tuottama tieto siitä, että ylisukupolvisuus ja muut kasvu- ja kehitysympäristön haasteet sekä vahingolliset elämäntavat kuten päihteiden käyttö ja alisuoriutuminen altistavat nuoren syrjäytymiselle. Tiedon avulla sosiaalityössä voidaan puuttua nuoren elämäntilanteeseen jo varhaisessa vaiheessa.

Sosiaalityöstä ja syrjäytymisen ehkäisystä olen tutkielmassani tuonut esille yksilöllisiä asiakastyön keinoja ja myös sosiaalityön rakenteellisia keinoja, jotka toimivat omassa roolissaan myös silloin, kun sosiaalityötä kehitetään. Tutkielmani perusteella sosiaalityötä tulisikin kehittää vielä enemmän vastaamaan jokaisen nuoren yksilöllisiä avun ja tuen tarpeita. Yhteiskuntamme tiedostaa osittain, ettei nuorten syrjäytyminen ole poistumassa ja erilaisiin ongelmiin nuorten elämässä tulee puuttua, mutta tutkielmani tuottaman tiedon perusteella syrjäytymisen ongelmaa ei kuitenkaan oteta riittävän vakavasti. Syrjäytymisestä ongelmana ei todennäköisesti koskaan päästä eroon, mutta syrjäytymisen syntyyn voidaan puuttua ja sitä voidaan ehkäistä tehokkaasti. Tämä kuitenkin edellyttää riittäviä resursseja sekä ennaltaehkäisevissä kuin korjaavissakin sosiaalipalveluissa.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sanna, Berg Päivi ja Ikäheimo Salla. 2015. *Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes Pirkko ja Sajavaara Paula. 2015. *Tutki ja kirjoita*. Porvoo: Bookwell Oy.
- Hämäläinen, Juha ja Matikainen Pasi. 2018. "Mechanisms and Pedagogical Counterforces of Young People's Social Exclusion: Some Remarks on the Requisites of Social Sustainability." *Sustainability* 10: 1-28.
- Jalonen, Harri, Kokkola Jussi, Kaartemo Valteri ja Vähämaa Miika. 2021. "Sosiaalisen median hyödyntäminen nuorten palvelujen yhteiskehittämisessä." *Hallinnon tutkimus* 40(1): 5-22.
- Juppi, Pirita. 2011. "Pahoinvoivia uhreja, turvallisuusuhkia ja taloudellisia taakkoja. Nuorten syrjäytymisen tulkintakehykset suomalaisessa uutismediassa." *Janus* 19(3): 200-220.
- Kangasniemi, Mari, Utriainen Kati, Ahonen Sanna-Mari, Pietilä Anna-Maija, Jääskeläinen Petri ja Liikanen Eeva. 2013. "Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon." *Hoitotiede* 25(4): 291-301.
- Lehtonen, Olli ja Kallunki Valdemar. 2013. "Nuorten aikuisten syrjäytymiskierre." *Janus* 21(2): 128-143.
- Leskelä, Riikka-Leena, Käsmä Laura, Jokiranta Virve, Salonen Neea, Valtakari Mikko, Yli-Koski Maria ja Määttä Mirja. 2022. "Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelurakenne, rahavirrat sekä seurannan haasteet." Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu. Luettu 6.11.2022.
https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/TRVJ_1_2022_Nuorten_syrjaytyminen.pdf.
- Lämsä, Anna-Liisa. 2009. "Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa." Väitöskirja. Oulun yliopisto.

- Myrskylä, Pekka. 2012. "Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret?" Eva- analyysi. Elinkeinoelämän valtuuskunta. Luettu 27.9.2022. <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>.
- Nuorisolaki 1285/2016. Luettu 26.9.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>.
- Nurmi, Jan-Erik, Ahonen Timo, Lyytinen Heikki, Lyytinen Paula, Pulkkinen Lea ja Ruoppila Isto. 2006. *Ihmisen psykologinen kehitys*. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Paananen, Reija, Surakka Anne, Kainulainen Sakari, Ristikari Tiina ja Gissler Mika. 2019. "Nuorten aikuisten syrjäytymiseen liittyvät tekijät ja sosiaali- ja terveystalveluiden ajoittuminen." *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 56: 114–128.
- Pohjola, Anneli. 2016. "Sosiaalityön vastuu heikompaan asemaan joutuneista." Teoksessa *Vastavuoroinen sosiaalityö*, toimittajat Maritta Törrönen, Kaija Hänninen, Päivi Jouttimäki, Tiina Lehto-Lunden, Petra Salovaara ja Minna Veistilä., 87–96. Tallinna: Gaudeamus Oy.
- Puusa, Anu ja Juuti Pauli. "Laadullisen tutkimuksen luotettavuus." Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*, toimittajat Anu Puusa ja Pauli Juuti. 175–188. Tallinna: Gaudeamus Oy.
- Salminen, Ari. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Sitra. "Nuorten syrjäytyminen. Yhteisöllisyyttä ja turvaverkkoja". Luettu 25.1.2023. <https://www.sitra.fi/hankkeet/liputus-nuoren-tukena/#ajankohtaista>.
- Sosiaali- ja terveystalvelministeriö. "Sosiaalityö". Luettu 28.9.2022. <https://stm.fi/sosiaalityo>.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. "Hyvinvointi- ja terveyserot. Eriarvoisuus. Elämäntalvelu. Nuoret. Luettu 16.9.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/nuoret>.
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. 2021. "Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalitalvelut." Luettu 27.9.2022. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalitalvelut>.
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. 2022. "Nuorten syrjäytymisen ehkäisy." Lapset, nuoret ja perheet. Hyvinvointi ja terveys. Luettu 27.9.2022. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytyminen-ehkaisy>.
- Thompson, Ron, Russell Lisa and Simmons Robin. 2014. "Space, place and social exclusion: an ethnographic study of young people outside education and employment." *Journal of Youth Studies* 17(1) : 36–78.
- Tuomi, Jouni ja Sarajärvi Anneli. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Uusi Suomi. 2020. "Yksikin syrjäytynyt nuori on liikaa." Luettu 4.11.2022. <https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/santeri-ala-roysko/yksikin-syrjaytynt- nuori-on-liikaa/>.
- Vilkka, Hanna. 2015. *Tutki ja kehitä*. Jyväskylä: PS- kustannus.

LIITTEET

LIITE 1

Aineiston keruu- taulukko.

Tietokanta	Hakusanat	Osumia	Analysoitu	Kirjallisuuskatsaukseen otettu mukaan
Janus	nuor* + syrjäyt*	455	3	2
Google Scholar	nuoret + syrjäytyminen + sosiaalityö	18 500	2	1
JYKDOK Finna	nuoret + syrjäytyminen exclusion + young person	596, verkossa saata- villa 207 192 529	1 4	0 2
Vaski Finna	nuoret + syrjäytyminen	181	5	1
Journal	nuoret + syrjäytyminen	5908	2	(yksi sama artikkeli, joka löytyi myös Google Scholarista)

LIITE 2

Tutkimuksen lopulliset aineistot.

Tutkimuksen tiedot	Tutkimuksen keskeiset tulokset	Vastaus tutkimuskysymykseen
<p>Hämäläinen, Juha ja Matikainen, Pasi</p> <p>2018</p> <p>Mechanisms and Pedagogical Counterforces of Young People's Social Exclusion: Some Remarks on the Requirements of Social Sustainability</p> <p>Vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli</p>	<p>Nuorten syrjäytyminen on seuraus yhteiskunnan olosuhteiden ja rakenteiden puutteista. Syrjäytymistä aiheuttavat koulutuksen puute, työttömyys sekä kokemus ulkopuolisuudesta.</p> <p>Syrjäytyminen vähentää yhteiskunnan jäsenten osallisuutta. Yhteiskunta on tietoinen syrjäytymisen ongelman vakavuudesta, mutta syrjäytymisen monimuotoisuuden vuoksi sen ehkäisy on haastavaa.</p> <p>Syrjäytymisen ehkäisyssä keskeisiä asioita ovat nuoren ja hänen perheensä yksilöllinen huomiointi. Yksilöllinen huomiointi varmistaa tarvittavat palvelut.</p>	<p>Koulunkäynnin keskeyttäminen aiheuttaa nuorten syrjäytymistä.</p> <p>Syrjäytymisen ehkäisy vaatii monta rinnakkaista toimenpidettä.</p> <p>Perheiden elinolosuhteita ja vanhempien kasvatustaitoja tulee vahvistaa. Tuen tarpeet tulee kartoittaa yksilöllisesti ja perhekohtaisesti. Perheille tulee tarjota matalan kynnyksen palveluita, jotka painottuvat ennaltaehkäisevään työhön. Palveluiden kokonaisuuteen tulee kiinnittää huomiota.</p> <p>Nuorten mahdollisuuksia opiskella ja työllistyä tulee tukea eri tavoin.</p>
<p>Juppi, Pirita</p> <p>2011</p> <p>Pahoinvoivia uhreja, turvallisuushäiriöitä ja taloudellisia taakkoja. Nuorten syrjäytymisen tulkintakehykset suomalaisessa uutismediassa</p> <p>Vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli</p>	<p>Nuorten syrjäytyminen on yhteiskunnan pahoinvoinnin seuraus ja se uhkaa yhteiskunnan jäsenten turvallisuutta. Syrjäytymisen nähdään olevan yhteiskunnan aiheuttama ja johtuvan puutteellisesta vanhemmuudesta, muista perheongelmista.</p> <p>Syrjäytymisen ehkäisyssä tulisi panostaa ennaltaehkäisevään työhön, koska sillä säästetään yhteiskunnan kustannuksia. Yhteiskunnan palvelujärjestelmää tulisi muokata vastaamaan paremmin jäsenten tarpeisiin.</p>	<p>Perheessä koettu avioero, yksinhuoltajuus, lastensuojelutausta ja koettu perheväkivalta saattavat aiheuttaa nuorten syrjäytymistä.</p> <p>Poikkeava ja epäsosiaalinen käytös, vahingolliset elämäntavat, päihteidenkäyttö, harrastamattomuus sekä rikollisuus ja väkivalta saattavat aiheuttaa nuorten syrjäytymistä.</p> <p>Nuoriin kohdistuvat liialliset odotukset aiheuttavat syrjäytymistä, koska odotukset ja edellytykset aiheuttavat nuorille ahdistusta ja vaikuttavat näin alentavasti nuoren kykyyn toimia.</p> <p>Alhainen koulutus ja työttömyys aiheuttavat syrjäytymistä.</p> <p>Syrjäytymistä voidaan ehkäistä panostamalla ennaltaehkäisevään työhön ja</p>

	<p>Syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta olisi tärkeää tehdä tiivistä yhteistyötä eri verkostojen kesken, jotta nuori saisi tarvitsemansa avun ja tuen.</p>	<p>varhaiseen puuttumiseen. Nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy tuo yhteiskunnalle kustannussäästöjä, koska ennaltaehkäisy on edullisempaa kuin korjata syrjäytymisestä johtuvia kustannuksia.</p> <p>Sosiaalityön tulee vahvistaa nuoren perhesuhteita sekä varmistaa nuorelle turvallinen kasvu- ja kehitysympäristö.</p> <p>Verkostojen välinen yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää syrjäytymisen ehkäisyssä.</p> <p>Palveluita tulisi kehittää niin, että ne olisivat riittäviä ja kaikkien saatavilla. Palveluiden painotus ennaltaehkäisevässä työssä.</p>
<p>Lehtonen, Olli ja Kallunki, Valdemar</p> <p>2013</p> <p>Nuorten aikuisten syrjäytymiskierre</p> <p>Vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli</p>	<p>Nuorten alisuoriutuminen lisää syrjäytymisen riskiä ja aiheuttaa tyytymättömyyttä elämään. Alisuoriutuminen lisää ja tyytymättömyys lisäävät kokemusta yksinäisyydestä, jonka nuoret kokevat kohtalokkaaksi ja syrjäytymistä aiheuttavaksi tekijäksi. Kohtalokkaaksi yksinäisyyden kokemuksen tekee sosiaalisten kokemusten ja kontaktien puute.</p> <p>Syrjäytymisen ennaltaehkäisy olisi ensiarvoisen tärkeää. Nuoren sosiaalisia suhteita, suoriutumista ja lähisuhteita tulisi vahvistaa työskentelyssä nuorten kanssa.</p>	<p>Heikko suoriutuminen elämän eri osa-alueilla aiheuttaa syrjäytymistä. Nuorten syrjäytyminen on useiden negatiiviseksi koettujen asioiden kasaantumisen lopputulos, johon myös perhe- tausta vaikuttaa.</p> <p>Yksittäisiin syrjäytymisen taustalla oleviin tekijöihin on sosiaalityössä tärkeä puuttua, jotta saadaan luotua kokonaiskuva nuoren tilanteesta.</p> <p>Alisuoriutuminen, työttömyys, sosiaalisten suhteiden puute, yksinäisyys sekä ulkopuolisuuden tunne aiheuttavat syrjäytymistä.</p> <p>Sosiaalityön tulee tukea nuoren itsetuntoa, opiskelua ja työllistymistä sekä vahvistaa nuoren sosiaalisia taitoja ja nuoren sosiaalista ympäristöä.</p> <p>Lasten ja nuorten kanssa tehtävä työ on syrjäytymisen ehkäisyn avainasemassa. Kokemukset ja yksittäiset tekijät tulee ottaa huomioon työskentelyssä, jotta voidaan luoda asiakkaan tilanteesta kokonaisuus.</p> <p>Nuoren luottamusta lähisuhteisiin tulee vahvistaa. Nuoren suoriutumista tulee vahvistaa ja tukea. Nuoren kokemus syrjäytymisestä tulisi katkaista,</p>

		koska kokemus heikentää nuoren suoriutumista. Nuoren itsetuntoa ja minäkäsitystä tulee vahvistaa, koska vahvistaminen ehkäisee alisuoriutumista.
Lämsä, Anna-Liisa 2009 Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Väitöskirja	Syrjäytyminen on seuraus kasautuvista ongelmista. Syrjäytyminen on yhteiskunnallinen uhkakuva, johon liittyy nuorten erilaiset ongelmat ja puutteet nuoren kasvussa ja kehityksessä. Syrjäytynyt nuori ei ole kasvanut aikuiseksi, koska hänellä ei ole osaaamista tai kykyä elämännälintään. Sosiaalityön tehtävä on auttaa ja tukea nuorta haastavassa elämäntilanteessa ja olla asiakkaaseen uskoa luova ammattilainen.	Ylisukupolvisuus aiheuttaa syrjäytymistä; vanhempien ongelmat periytyvät heidän lapsilleen. Puutteellisen vanhemmuuden vuoksi nuorella ei ole valmiuksia elää itsenäistä elämää ja seuraus on syrjäytyminen. Puutteet nuoren ja hänen perheensä tukiverkostossa lisäävät riskiä syrjäytyä, koska vanhemmat uupuvat ja tapahtuu lasten ja nuorten laiminlyöntiä. Perheen keskinäisiä suhteita on tuettava ja vahvistettava, koska nuori tarvitsee kasvuunsa tukea lähipiiriltään. Sosiaalityön tulee auttaa ja tukea nuorta hänen elämäntilanteessaan. Sosiaalityöntekijän tulee uskoa asiakkaaseen, koska se kannustaa asiakasta.
Paananen, Reija, Surakka Anne Kainulainen Sakari, Ristikari Tiina ja Gissler Mika 2019 Nuorten aikuisten syrjäytymiseen liittyvät tekijät ja sosiaali- ja terveyspalveluiden ajoittuminen Vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli	Syrjäytymisen taustalla olevia tekijöitä ei tunnisteta tarpeeksi hyvin ja tämän vuoksi tarjottavat palvelut eivät aina kohtaa asiakkaiden tarpeita ja ovat riittämättömiä. Palveluita tulisi kehittää paremmin asiakkaiden tarpeita vastaaviksi. Koulutus, työttömyys ja elämän aiemmat hyvinvointiongelmat aiheuttavat syrjäytymistä. Syrjäytymisen ilmiössä on nähtävissä sukupuolittuneisuutta, johon ammattilaisten tulisi kiinnittää erityistä huomiota.	Nuorten kokemat erilaiset ongelmat altistavat syrjäytymiselle. Syrjäytymistä syntyy, koska nuori ei saa riittävää apua elämäntilanteeseensa yhteiskunnalta. Nuorten syrjäytyminen on seuraus lapsuuden ja nuoruuden ongelmista ja nähdään ylisukupolvisena ongelmana – vanhempien ongelmat periytyvät jälkikasvulle. Vanhempien elämäntilanteen ongelmat sekä taloudelliset ongelmat altistavat heidän lapsensa ja nuorensa syrjäytymiselle. Miessukupuoli altistaa syrjäytymiselle. Koulutuksen puute, toimeentulotuen saanti ja työttömyys aiheuttavat syrjäytymistä. Nuorelle ja perheille tulee tarjota apua ja tukea erilaisiin asioihin jo varhaisessa vaiheessa. Palveluita tulisi kehittää niin, että ne olisivat riittäviä ja kaikkien saatavilla. Palveluiden painotus ennaltaehkäisvässä työssä.

<p>Thompson, Ron, Russell Lisa ja Simmons Robin</p> <p>2014</p> <p>Space, place and social exclusion: an ethnographic study of young people outside education and employment</p> <p>Vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli</p>	<p>Koulutuksen ja työn puute aiheuttavat nuorten syrjäytymistä. Koulutuksen ja työn puute aiheuttavat nuorille kokemuksen, etteivät he hallitse elämäänsä ja ovat yhteiskunnan ulkopuolella. Kokemukset vieraannuttavat nuoria yhteiskunnasta ja syrjäyttävät nuoria. Tutkimuksessa tuli myös esille, että nuoret pakenevat ulkoisilta paineilta, jos kokevat tulleen pako- tetuksi esimerkiksi koulutukseen. Pakeneminen lisää syrjäytymistä.</p> <p>Nuorelle tärkeää on kiinnittyä arkipäivän rutiineihin, joista koulu on yksi rutiini. Tärkeänä nähdään eri verkostojen välinen yhteistyö.</p> <p>Asuinpaikka vaikuttaa olennaisesti syrjäytymisen riskeihin. Seudulla, jossa asuu paljon muitakin syrjäytymisriskissä olevia nuoria, syrjäytymisen riski kasvaa.</p>	<p>Syrjäytymisriskiä lisää nuoren asuminen seudulla, jossa asuu muitakin syrjäytyneitä. Altistaa ei-toivotulle käytäytymiselle, joka lisää syrjäytymistä.</p> <p>Taloudellisten resurssien puute aiheuttaa syrjäytymistä, koska nuori ei pääse mukaan yhteiskunnalliseen toimintaan kuten harrastuksiin. Taloudellisten resurssien turvaaminen ehkäisee nuorten syrjäytymistä.</p> <p>Nuoren pakottaminen erilaisiin asioihin kuten koulutuksen piiriin lisää syrjäytymistä, koska pakottaminen luo turvattomuuden tunnetta ja nuori jättyy syrjään.</p> <p>Syrjäytymisen ehkäisyssä tulee huomioida nuoren yksilölliset tarpeet ja kokemukset. Työskentelyssä tulee huomioida nuoren omat voimavarat ja tukea niitä. Nuoren toimijuutta tulee vahvistaa.</p> <p>Eri verkostojen, varsinkin koulun kanssa, tehtävä yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää syrjäytymisen ehkäisyssä.</p>
--	---	--